

Les Feuilles Mortes

Phong Huy

[Les feuilles mortes - Yves Montand - Autumn Leaves - avec paroles](#)

[Yves Montand 映画「夜の門」 枯葉 Les Feuilles Mortes from " LES PORTES DE LA NUIT "](#)

[Les Portes de la Nuit - Bande annonce](#)

["Les portes de la nuit" : Là où tout est possible - CINÉLÉGENDE #8](#)

*Lá vàng rơi, gom đầy theo lối vắng
Em thấy chẳng, anh vẫn nhớ như xưa
Lá thu rơi, phủ đầy trên lối nhỏ
Cùng kỷ niệm, cùng nuối tiếc đong đưa*

*Và ngọn gió bắc cuốn chúng đi xa
Vào đêm lạnh của quên lãng
Em thấy chẳng, anh vẫn nhớ như xưa
Bài ca xưa em hát cho anh nghe*

Oh, je voudrais tant que tu te souviennes
Des jours heureux où nous étions amis
En ce temps-là, la vie était plus belle
Et le soleil plus brûlant qu'aujourd'hui
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle
Tu vois, je n'ai pas oublié
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle
Les souvenirs et les regrets aussi
Et le vent du Nord les emporte
Dans la nuit froide de l'oubli
Tu vois, je n'ai pas oublié
La chanson que tu me chantais
C'est une chanson qui nous ressemble
Toi tu m'aimais, et je t'aimais
Nous vivions tous les deux ensemble

The falling leaves drift by the window
The autumn leaves of red and gold
I see your lips, the summer kisses
The sun-burned hands I used to hold
Since you went away the days grow long
And soon I'll hear old winter's song

[Nat King Cole - Autumn leaves](#)

[Nat King Cole - Autumn Leaves](#)

*Bài ca ấy như đời đời ta
Em đã yêu anh, anh cũng yêu em
Chúng mình sống bên nhau hạnh phúc
Em yêu anh, anh cũng yêu em*

*Nhưng rồi đời chia những người đang yêu
Êm ái thôi, không tiếng than sầu
Và biển xóa dấu chân trên cát
Của lứa đôi đã mất nhau rồi*

Toi qui m'aimais, moi qui t'aimais
Mais la vie sépare ceux qui s'aiment
Tout doucement, sans faire de bruit
Et la mer efface sur le sable
Les pas des amants désunis

La, la, la, la La, la, la, la La, la, la, la
La, la, la, la La, la, la, la La, la, la, la
La, la, la, la La, la, la, la

Mais la vie sépare ceux qui s'aiment
Tout doucement, sans faire de bruit
Et la mer efface sur le sable
Les pas des amants désunis

But I miss you most of all my darling
When autumn leaves start to fall
Since you went away the days grow long
And soon I'll hear old winter's song
But I miss you most of all my darling
When autumn leaves start to fall

Bạn có biết *Les Feuilles Mortes* - một trong những bài hát được hát lại nhiều nhất trong lịch sử âm nhạc Pháp - thực ra lại bắt đầu từ... một vở ballet? Và số lượng phiên bản cover của nó nhiều đến mức, nếu muốn, người ta hoàn toàn có thể mở hẳn một "bảo tàng" chỉ để trưng bày và phân loại tất cả các bản thu ấy.

Hóa ra câu chuyện về *Les Feuilles Mortes* không chỉ dừng ở một bài hát lãng mạn. Nó là cả một hành trình vòng vèo, với những nhân vật tưởng như chẳng liên quan gì lại đột nhiên gặp nhau.

Điều bất ngờ là tất cả bắt đầu từ ba tác phẩm: *Rendez-vous*, *Les Feuilles Mortes* và *Autumn Leaves*. Hai cái tên sau thì ai cũng biết - một bản tiếng Pháp của Joseph Kosma và Jacques Prévert, một bản tiếng Anh phổ biến khắp thế giới. Nhưng còn *Rendez-vous*? Nghe có vẻ xa lạ đúng không? Đây chính là mảnh ghép bí ẩn mà nếu thiếu nó, ta sẽ chẳng bao giờ có *Les Feuilles Mortes* như ngày nay.

Cuộc Hội Ngộ Những Con "Quái Kiệt"

Người ta gọi đó là cuộc hội ngộ những con "quái kiệt" của nghệ thuật Pháp, mỗi người mang trong mình một thế giới riêng, và khi gặp nhau, họ thấp lên một vầng hào quang hiếm có.

Năm 1945, Paris vừa thoát khỏi bóng tối chiến tranh. Mọi thứ vẫn còn bụi mờ và lẫn tiếng ồn của một thành phố đang hồi sinh, có một chàng trai 21 tuổi tên Roland Petit - vũ công và biên đạo múa - đã nuôi một giấc mơ táo bạo: làm mới lại nghệ thuật múa. Và để mở đường cho giấc mơ đó, anh tìm đến hai người bạn đã quá thân tình với nhau: nhà thơ Jacques Prévert và nhạc sĩ Joseph Kosma. Hai người đã quen nhau từ 1933, cùng tạo ra khoảng... sáu chục ca khúc. Chỉ cần Kosma soạn nhạc, Prévert viết lời, là đảm bảo có tác phẩm để đời. Và thế là, từ lời mời của Roland Petit, cả hai bắt tay tạo ra một vở ballet mang tên ***Rendez-vous***. Ngày công diễn? 15/6/1945, tại Théâtre Sarah Bernhardt. Đặc biệt hơn, tấm màn sân khấu hôm đó... do họa sĩ lừng danh Pablo Picasso vẽ.

Trong hàng ghế khán giả, một dàn những gương mặt bất tử, có đạo diễn Marcel Carné, đi cùng Jean Gabin - huyền thoại những huyền thoại của điện ảnh Pháp - Marlène Dietrich và chính Jacques Prévert. Họ xem, và Carné lập tức nghĩ: "Phải đưa nó lên phim!". Vậy là *Les Portes de la Nuit* ra đời.

Và chính trong *Rendez-vous*, Joseph Kosma đã khế phác họa một giai điệu - chưa thành lời, chưa có tên. Nói cách khác, bài hát mà cả thế giới biết đến hôm nay, sau này sẽ trở thành *Les Feuilles Mortes*.... đã được gieo mầm từ một vở ballet ít ai còn nhớ tên!

Bước Ngoặt và Sự Nghiệp Yves Montand

Và rồi, năm 1946, câu chuyện rẽ sang một khúc ngoặt đầy bất ngờ. Marcel Carné bắt tay làm phim ***Les Portes de la Nuit***. Ban đầu, vai chính được "đón ni đóng giày" cho Jean Gabin và Marlène Dietrich - nghe thôi đã thấy đúng kiểu bom tấn thời đó. Nhưng rồi, vì đủ lý do trời ơi đất hỡi, cả hai rút lui, và chỗ trống ấy được trao cho... hai gương mặt mới toanh thời điểm đó: Yves Montand và Nathalie Nattier.

Trong một cảnh phim, nhân vật Diego (Yves Montand đóng) đang ngồi thì chợt nghe tiếng harmonica văng vẳng bên tai. Người thổi là một lão ăn mày - do Jean Vilar thủ vai. Yves Montand cầm bút, nguệch ngoạc vài câu chữ ngay trên tấm khăn trải bàn, rồi ngân nga theo. Đó chính là lần đầu tiên *Les Feuilles Mortes* vang lên - không trọn vẹn, chỉ như hé lộ một bí mật chưa kịp nói hết.

Xuyên suốt bộ phim, giai điệu ấy cứ quay lại, nhưng chưa bao giờ đầy đủ.

Bí Ẩn về Người Khai Sinh Giai Điệu Huyền Thoại

Và đây, một điều nữa khiến câu chuyện thêm phần hấp dẫn: ngay cả việc ai mới là người đầu tiên hát *Les Feuilles Mortes*... đến tận hôm nay cũng chưa bao giờ có câu trả lời thống nhất! Ba cái tên thường được nhắc tới là Juliette Gréco, Yves Montand và Cora Vaucaire. Nhưng ai mới là người "khai sinh" chính thức? Tranh cãi vẫn kéo dài cho tới tận bây giờ. Cora Vaucaire thì khẳng định chắc nịch: bà đã hát bài này ở quán rượu ***L'Échelle de Jacob***, rồi thu âm ngay từ 1948. Trong nhiều buổi phỏng vấn, bà còn kể rằng chính Joseph Kosma đã mang bản nhạc tới cho bà, và theo cách nào đó, bà chính là người sáng tạo thật sự cho bài hát này. Montand, lúc đó đã mang bài hát này theo mình trên các chuyến lưu diễn, phải đến năm 1949 mới thu âm chính thức. Và..., bản thu đó bán gần một triệu đĩa, biến Montand từ một gương mặt mới thành ngôi sao hạng A.

Nghe vậy chắc bạn nghĩ bài này "ăn ngay" từ đầu? Không hề! Marcel Carné từng kể rằng khi mới xuất hiện, *Les Feuilles Mortes* chẳng tạo chút tiếng vang nào, khiến Prévert tức điên: "*Anh thử nghĩ xem, chẳng có một*

nhà phê bình nào nhắc đến Les Feuilles Mortes cả." Quả đúng là vậy. Không một nhà phê bình nào - đủ để thấy sự sáng suốt của họ - từng nhắc đến ca khúc mà bốn năm sau sẽ chinh phục cả thế giới và góp mặt trong tiết mục của những ca sĩ hàng đầu nước Mỹ.

Dù bạn đứng về phe nào, thì sự thật thú vị là chính cuộc tranh luận này lại góp phần... làm giàu thêm cho huyền thoại của *Les Feuilles Mortes*. Mỗi lời kể là một giọng nói khác nhau, thêm một sắc thái mới cho câu chuyện, và tất cả cùng hòa vào "dàn hợp xướng" kéo dài suốt hơn bảy thập kỷ quanh giai điệu ấy.

Độ Chuẩn Bất Di Bất Dịch của Jazz

Vậy là, sau vài năm "lận đận" ở quê nhà, *Les Feuilles Mortes* đã tìm thấy cánh cửa lớn để bước ra thế giới: năm 1949, Johnny Mercer viết lời tiếng Anh và biến nó thành Autumn Leaves. Và bất ngờ từ đó nó trở thành một "standard jazz" - tức là ca khúc "bắt buộc phải biết" của giới nhạc công - được chơi, hát, biến tấu hàng trăm kiểu khác nhau.

Đến nay đã có hơn 600 phiên bản, đủ thứ ngôn ngữ, đủ phong cách từ ballad, swing, bossa nova, cho đến những bản jazz thuần túy không lời. Từ một phác thảo trong vở ballet ít người biết, *Les Feuilles Mortes* đã đi một vòng thế giới, thay hàng trăm "bộ trang phục" âm nhạc, nhưng vẫn giữ nguyên trái tim ban đầu của nó.

Điều thú vị là thế hệ ngày nay luôn ngần ngại một câu hỏi quan trọng nhất, không chỉ là "vì sao bài này hay?", mà còn là: có điều gì trong giai điệu ra đời cách đây hơn 80 năm, trong ca từ, và trong cách hai yếu tố này hòa quyện lại, khiến nó sống lâu và bất tử đến vậy?

Còn bạn, bạn có đoán ra được lý do vì sao chưa?

Phong Huy